

Ентеробиоза и жиардиаза или колко е важна добрата лична хигиена

Когато говорим за паразитни чревни заболявания, обикновено става въпрос за две основни групи такива: чревни протозои (ламблиаза, бластоцистоза) и чревни хелминти (ентеробиоза, аскаридоза, трихоцефалоза).

Разпространението на чревните паразитози е в пряка зависимост от нивото на здравната култура и изградени трайни хигиенни навици.

Засегнати са лица от всички възрастови групи, но относителният дял на опаразитените е най-голям при децата от организираните детски колективи, в които се включват както детски ясли и градини, така и социални услуги и места за настаняване.

Характерната симптоматика за заболяванията, причинявани от паразитни видове е свързана с развитието на ентероколитен (болка в корема, гадене, повръщане, диария) и невро-дистоничен синдром (отпадналост, неспокоен сън, раздразнителност, главоболие).

ЕНТЕРОБИОЗА

Ентеробиозата или заразяването с *Enterobius vermicularis* е най-широко разпространената в света хелминтна инвазия, както в тропическите страни, така и в страните с умерен и студен климат. Причинява се от така наречените дребни глисти-острици. Смята се, че са засегнати 30% от децата на планетата. Единствен гостоприемник и източник е опаразитеният човек. Те могат да заразят хора от всички възрасти, но се срещат най-често при децата.

Остриците са бели на цвят с дължина около 1 см. Развиват се в долните отдели на тънките черва и след като узреят биват изтласквани в дебелото черво. За лесното предаване по контактно-битов път съществена роля играе уникалният жизнен цикъл на паразита, при който женската снася яйца в перианалните гънки. Вечер излизат през ануса и снасят хиляди яйца, които узряват за 5-6 часа и стават заразоспособни. Заедно с яйцата паразитите отделят лепкав секрет, който причинява силен сърбеж.

Симптоматика

През първата седмица след заразяването се наблюдават тежест и болки в коремната област, придружени понякога с гадене и диария. По-късно се появяват нощен сърбеж около ануса, колики, нарушения в съня, повишена раздразнителност, обща отпадналост, главоболие, кожни изменения, анемия. Децата спят неспокойно, мятат се в леглото, скърцат със зъби, стават капризни, разсеяни, променят апетита си. Сърбежът и разчесването могат да доведат до вторични възпалителни изменения на кожата около ануса.

Диагностика

Възможността диагностиката при ентеробиозата да се базира на морфологично изследване на фекална проба, както е при всички останали чревни паразити е ограничена именно поради начина му на размножаване. В паразитологичната лабораторна практика, при изследването за *E. vermicularis* се изработва перианален отпечатък с леплива лента (скоч)- т.нар. метод на Грахам. Пробата се взема сутрин, веднага след ставане от сън, преди сутрешния тоалет, тъй като е важно да не бъде замърсена с урина или сапун. Тиксотото се отлепя от предметното стъкло, залепя се внимателно на ануса, за да се получи отпечатък на перианалните гънки, след което веднага се залепя отново на стъклото.

Лечение

В никакъв случай не може да се разчита на самоизлекуване. Лечението се провежда от лекар-паразитолог, след провеждане на изследване и поставяне на точна диагноза. Задължително се провеждат два курса на лечение през 20 дни, тъй като препаратите унищожават само зрелите форми на паразита, но не и ларвните (млади) форми.

Как да се предпазим?

Ентеробиозата е заболяване, за което основен рисков фактор е лошата хигиена. Това особено важи за децата, посещаващи детски заведения, където възможността за заразяване е най-голяма, поради факта, че на едно място се намира голяма група деца. Профилактиката на заболяването е ефективна, ако се спазват специфичните правила за лична и обществена хигиена:

- ✓ измиване на ръцете преди всяко хранене;
- ✓ измиване на ръцете след всяко посещение в тоалетната;
- ✓ изпиране с вряла вода и изглаждане с добре нагорещена ютия на детското бельо;
- ✓ ежедневно сутрешно измиване на аналната област с топла вода и сапун;
- ✓ изрязване ниско на ноктите;
- ✓ измиване на плодовете и зеленчуците, предпазване на храните от запрашване и насекоми;
- ✓ ежедневно изтупване на спалното бельо;
- ✓ почистване на помещенията с прахосмукачка.

ЖИАРДИАЗА (ЛАМБЛИАЗА)

Жиардиаза е заболяване, което се причинява от протозоен микроорганизъм, наречен *Giardia lamblia* (*Giardia intestinalis*). Паразитът съществува под две форми- вегетативна и цистна. Предаването на заразата става посредством изхвърляне на цистни форми в околната среда от заразен човек. Механични преносители на цистната форма могат да бъдат още хлебарки, мухи и други насекоми. Посредством инфектираните предмети, ръце, храна и вода, цистните форми попадат в храносмилателната система, където продължават развитието си като се закрепват за чревната лигавица. В големи количества паразитите покриват лигавицата на дванадесетопръстника и тънките черва и смущават основните храносмилателни функции.

Симптоми

Клиничната картина на жиардиазата варира от безсимптомно носителство до различни клинични форми- чревна, жлъчно-чернодробна и алергична. При около 80% от инвазираните деца, след инкубационен период от 5- 8 дни, се появяват безапетитие, променен вкус, коликообразна коремна болка и диария, които могат да преминат спонтанно.

Чревната форма на инфекцията често се манифестира в съчетание с жлъчно-чернодробна (болки в дясно подребрие, повишена температура, отпадналост), както и с алергична (уртикариоподобни обриви). Въпреки вариациите в протичането на заболяването, най-честите симптоми, които подсказват за наличието на жиардиаза, биват:

- ✓ загуба на апетит;
- ✓ коремна болка;
- ✓ диария;
- ✓ загуба на тегло;
- ✓ уртикариален обрив;

Диагностика: чрез изследване на фекалии за цисти на паразита.

Вземане на проба за фекална култура

Фецес за изследване се взема след спонтанна или предизвикана дефекация в чист, необработван със сапуни и дезинфектанти съд.

С помощта на лъжичката, която е прикрепена към капачката на стерилен контейнер, се взема от 2- 3 участъка на фецеса количество колкото грахово зърно. Препоръчително е да се вземе проба и от места с наличие на слуз. От участъците, примесени с кръв, не се взима материал. Пробата не трябва да се замърсява с тоалетна хартия, сапун, вода, урина, почва или др.

Необходимо е процедурата да се извършва с ръкавици, с цел да се избегне разпространение на инфекция или замърсяване на пробата. След сваляне на ръкавиците ръцете се измиват старателно със сапун.

Лечение

Лечението се провежда от специалист- паразитолог, като ефективността му се проследява чрез извършване на контролни изследвания през определен период от време. За предпазване от заразяване ръцете трябва да се измиват след всяко посещение на тоалет и преди всяко хранене, а плодовете и зеленчуците - с чиста вода преди консумация.

Профилактика

Наложително е подобряване на битовата хигиена и култура и борба с механичните преносители. Заразените се диспансеризират след проведено лечение за 6 месеца до 1 година с клиничен преглед и паразитологични изследвания 3-кратно през 10 дни непосредствено след лечението, впоследствие ежесечно.

Паразитологични изследвания за чревни хелминти и протозои се извършват в Паразитологична лаборатория на РЗИ- Русе на адрес: бул. „Придунавски“ №68.